

Monahia Irina Pântescu sau începutul unui Materic românesc

Cine nu a auzit de Patericul egiptean? O carte de o rară frumusețe și profunzime privind viața și experiențele monahilor din pustiul egiptean. După anii '90 am citit un Pateric românesc, chiar și unul nemțean. „Bine, bine”, mi-am zis, „dar pe când un Materic românesc?”. Un Materic pe modelul celor anunțate până acum, îndeosebi după cel al avei Isaia, trăitor în secolele XII-XIII care, se pare, ar fi primul autor de materic din tradiția bizantină.

Noțiunea de „materic” se referă la o colecție de învățături și experiențe duhovnicești ale maicilor; aidoma monahilor, înveșmântate în smerenie și ascultare, ele au clădit, la rândul lor, nu doar chinovii de zid, ci și adevărate catedrale duhovnicești în sufletele miilor și miilor de pelerini ajunși în numeroasele

mănăstiri de călugărițe, spre rugăciune, pocăință, împăcare cu Dumnezeu.

Ce să mai spunem de monahiile din chinoviile românești? De secole, au arătat prin viața lor taina pocăinței permanentizate și sistematizate, împlinind cu acribie și nețărmurită dragoste voia lui Hristos. Nu ar fi o „antologie” singulară: în tradiția grecească s-au tipărit o sumedenie de asemenea colecții, traduse în ultimul timp și în limba română. Ca o anticipare a necesității apariției acestui fel de scrieri duhovnicești din petrecerea femeilor cuvioase, Patericul egiptean conține, pe lângă numele și sfaturile multor călugări, și trei nume de maici cu viața și cuvintele lor pline de Duhul Sfânt: Sara, Teodora și Singhitichia.

Revenind la nevoia redactării unui materic românesc, vă mărturisesc că ideea mi-a fost reîmprospătată de o frumoasă experiență duhovnicească trăită de curând la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi” de la Mănăstirea Neamț. La invitația părintelui profesor Viorel Laiu, directorul seminarului nemțean, a poposit să le vorbească elevilor seminariști maica proinstareță a Voronețului, stavrofora Irina Pântescu. Octogenară, purtându-și cu demnitate anii îmbelșugați ai senectuții, ajutată de stavrofora Gabriela Platon, ucenica cuvioșiei sale și actuala stareță a cunoscutei chinovii bucovinene, „măicuța”, după cum îi spune întreaga obște, a pășit sfios în sala de festivități a seminarului, acolo unde o așteptau cei aproape 200 de elevi și eleve ale școlii teologice. Vă mărturisesc că pentru mulți era o experiență unică. Nici chiar noi, profesorii, nu am asistat prea des la o astfel de întâlnire duhovnicească.

După o succintă introducere a maicii starețe, stavrofora Irina se arăta cu o stăpânire pilduitoare, dar și cu sfioșenia specifică unei călugărițe care a slujit mănăstirea timp de peste șase decenii, în acești ani străbătând atât perioada comunistă, cât și prefacerile de după 1990. Vorbele frumoase rostite la adresa ei au stânenit-o un pic: monahii adevărați nu așteaptă răsplată, nici laudă de la oameni, adeseori trecătoare; se feresc de prezentări și de cuvinte înalte, căci smerenia și dragostea față de Hristos îi conștientizează că darurile avute și lucrările înfăptuite au fost semnele prezenței și lucrării Duhului Sfânt în ei, după cum se observă și în viața de slujire și jertfă a stavroforei Irina Pântescu.

Discursul „măicuței” a captivat întreaga asistență. Cita cu atâta ușurință din Sfintele Scripturi ori din Părinții filocalici, încât aveai impresia că venise de la nu știu câte conferințe de acest gen sau că ocupase o catedră de Spiritualitate la una dintre numeroasele școli teologice ale Bisericii noastre. Nu!, maica nu a conferențiat niciodată, deși are toată căderea s-o facă; nici nu a predat, dar anii petrecuți în mănăstire, trudnica și însuflețita lucrare de a redeștepta Voronețul la strălucirea dată de vrednicii săi ctitori au transformat-o într-un neîntrecut dascăl al

smereniei, ascultării și dăruirii plenare către Hristos și Biserica Lui.

Cu grai apăsător și micalit, vorbitoarea s-a dovedit măiastră în cele expuse, împletind clipe de maximă tensiune cu momente de destindere, captivând auditoriul prin sinceritate și totală disponibilitate în a împărtăși nu doar învățături din paginile cărților citite ci, mai cu seamă, experiențe de trăire autentic monahală. Vedeam pe chipul ei împlinirea unei strădanii de aproape șase decenii, dar și îngemănarea unei tradiții dinamice cu fidelitatea unei continuități creatoare. Viața maicii Irina și slujirea cuvioșiei sale sunt, deopotrivă, continuitate a trecutului, concentrare de noi valori prezente, dar și privire cu nădejde spre viitorime, ea rămânând pentru noi toți un model de slujire jertfelnică, de dăruire deplină, având un chip luminos și-un fel aparte de a se purta și de a vorbi: darul moldav al istorisirii și arhicunoscuta sapiență.

Temele abordate s-au arătat, pe cât de diverse, pe atât de ziditoare de suflet: am aflat de rânduiala de rugăciune a chinoviei bucovinene, de împletirea atât de frumoasă și de necesară a timpului potrivit vechiului dicton: „ora et labora”. Maica Irina ne-a descoperit importanța în existența unui călugăr a ascultării și smereniei, evidențiind totodată necesitatea citirii zilnice din Sfânta Scriptură și din Sfinții Părinți, dar cu precădere a Psaltirii.

Întrebările elevilor nu au pus-o pe conferențiară în dificultate, aceasta încercând să lămurească pe fiecare în parte: „Cum vede o călugăriță Taina Preoției?”; „Cum putem să trăim bineplăcut lui Hristos, fără a ne lăsa ispitiți de provocările lumii actuale?”; „Care a fost cea mai mare bucurie a vieții dumneavoastră de mănăstire?”; „Cum se poate mântui mai ușor credinciosul: urmând calea mănăstirii sau a căsătoriei?”; „Ce sfaturi dați familiei creștine azi, când, se pare, o asaltează tot felul de provocări?”. Iată câteva dintre cele ce elevii și elevele școlii noastre au dorit să afle de la interlocutoarea lor. Răspunsurile echilibrate vedeau un om al rugăciunii, nu atât un teoretician, cât un pragmatic care întotdeauna a împletit rugăciunea cu munca, ascultarea cu smerenia. Omului i se cere smerenie și ascultare deoarece, când se smerește, simte putere să-L țină toată viața pe Hristos în inimă; de altfel, spune Sfântul Nichita Stithatul: „În smerenie sunt ascunse vistieriile dragostei, în ea se păzesc mărgăritarele umilinței și tot în ea Se odihnește Hristos împărțind darurile Sfântului Duh”.

Cu bucurie și cu necurmată nădejde, ne-am despărțit de măicuța Irina: bucurie că
capacitatea de a scoate din
și nădejde – cu gândul la
n tezaurul neprețuit al inimii

Foto: Bogdan Zamfirescu

<https://doxologia.ro/monahia-irina-pantescu-inceputul-unui-materic-romanesc>